

Г.О. Гончарова, студентка
Науковий керівник: ст. вик. В.О. Молтусов
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ЯПОНСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ ДИВО: МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Світовій історії відомі приклади того, як економіка країни у досить складних умовах за декілька років робила стрімкий стрибок вперед. Японія, наприклад, вийшла з війни зі зруйнованою промисловістю та сільським господарством і практично не маючи запасів ресурсів, але при цьому наприкінці 60-х рр. спромоглася посісти друге місце в світі за обсягом промислового виробництва, а на початку 70-х рр. – і за обсягом ВВП. Протягом 1955 – 1973 рр, темпи зростання японської економіки були найвищими у світі – близько 11% на рік, дохід на душу населення в Японії зростав із темпами 9,4 %, за таких умов доходи подвоюються менш ніж за 8 років.

Приклад "японського економічного дива" змушує замислитися про можливість подібного розвитку подій в Україні. Тому вивчення цього досвіду потрібне нам для його використання в період трансформації української економіки – щоб, спираючись на цей досвід, створити свою модель виходу з кризи, впроваджуючи власні реформи.

По-перше, велике значення для розвитку Японії мали проведені реформи в тому числі стабілізаційна лінія Дж.Доджа, що передбачала зниження цін на більшість видів товарів, встановлення жорсткого контролю Банку Японії над бюджетними витратами і грошовою емісією, заморожування заробітної плати на багатьох великих підприємствах, введення єдиного фіксованого курсу ієни. Вона сприяла нормалізації фінансів і таким чином стимулювався розвиток підприємницької діяльності в країні, за умов того, що відбувався розпуск дзабайцу, тобто монополістичних об'єднань. Ефективність використання подібних реформ в Україні є досить сумнівною через кризовий стан сучасної економіки. Не видається можливим зараз зменшити податки – вони також є джерелом поповнення бюджету. Встановити твердий обмінний курс також зараз не є можливим.

Важливу роль у повоєнній відбудові відіграли капіталовкладення США – під час війни в Кореї (1950 – 1953 рр.), а потім у В'єтнамі (1964 – 1973 рр.), коли розміщували військові замовлення на японських підприємствах, використовували потужності японських підприємств і допомагали будувати нові. Це – друга причина. Але нині Україна не є достатньопривабливою для іноземних інвесторів, тому доля подібних капіталовкладень досить мала.

Отримані кошти дозволили Японії повністю оновити обладнання у

промисловості та створити принципово нові виробництва. У цьому полягала третя важлива причина швидкого економічного розвитку Країни, де сходить сонце.

У 1960 р. було висунуто план подвоєння національного прибутку (план Ідзангі, названий на честь бога творіння в синтоїзмі), розрахований на 10 років. Для реалізації його було різко скорочено податки і ставки банківського кредиту, тобто розміри процентів, сплачувані бізнесменами за позику. Завдяки йому зросла ділова активність підприємців. Це – четверта причина. Інтенсифікація праці в сільському господарстві вивільняла робочі руки, необхідні для реалізації плану. В цьому п'ята причина.

Крім того, японці успішно використовували закордонні досягнення в індустрії. Японія використовувала досвід епохи Мейдзі (цей період ознаменувався відмовою Японії від самоізоляції і становленням її як світової держави) для ліквідації науково-технічного відставання від більш розвинених країн. Це – шоста причина. Подібні дії можливі і в нашій країні за мови достатнього фінансування і орієнтування на технічний розвиток. Не викликає сумніву, що велике значення мало й те, що в Японії не було потреби витратити великі кошти на оборону. Витрати на "сили самооборони" не перевищували 1% бюджету. В цьому – сьома причина. На жаль, за сучасних умов зменшити витрати на оборону не видасться можливим.

Упродовж повоєнних років японські трудящі працювали більше часу і значно інтенсивніше, ніж у багатьох інших країнах, за досить скромну винагороду. Це – восьма причина. Застосувалася «Кайдзен» (від "безперервне вдосконалення", "поліпшення" або "зміна на краще") – японська концепція менеджменту – коли погіршується робота однієї ланки в ланцюжку, зупиняється робота на інших. У результаті робітники не можуть собі дозволити працювати гірше. Подібну концепцію можна спробувати застосовувати і в Україні, але слід враховувати і те, що менталітет японців досить сильно відрізняється від українського.

Дев'ятою причиною можна вважати високу ефективність державного регулювання економічного розвитку Японії – починаючи з 1964 р., японський уряд удався до лібералізації зовнішньої торгівлі. Це – десята причина. За умови підвищення якості української продукції, зовнішня торгівля також може активно розвиватися.

Таким чином, можна виділити найважливіші фактори економічного успіху і, беручи їх до уваги, виробити стратегію подолання кризи і економічного зростання України.

Література

- 1. Robert J. Crawford, Reinterpreting the Japanese Economic Miracle.*
- 2. Japan's Economic Miracle: Underlying Factors and Strategies for the Growth By Masahiro Takada – 1999.*